

Tidigt skördad höstsådd helsäd

Odlingen av höstsådd helsäd för skörd tidigt året därpå har ökat i omfattning sedan torråret 2018. Tanken med den försöksserie som presenteras här var att öka kunskapen om denna odling. Tidig skörd ger möjlighet att därefter etablera ytterligare en fodergröda för skörd samma år. I klimatiskt gynnsamma lägen kan det vara majs, medan det i andra områden kan vara vall, med eller utan helsäd som insäningsgröda.

Frågeställningarna i försöksserien var:

- Är det någon skillnad i avkastning och kvalitet mellan användning av hybridråg och populationsråg till helsäd?
- Vilken avkastning och kvalitet erhålls för olika höstsädeslag vid olika skördetidpunkter?

Foto: Erik Pettersson

Helsädesförsöket på Bjertorp 20 maj, vid skördetidpunkt 1.

Tabell 1. Försöksplan. Skördestadium DC 55 = halva axet synligt

Skörde-tidpunkt	Led	Gröda	Utvecklingsstadium, bas för val av skördedatum
1	1	Hybridråg	Råg i DC 55
	2	Populationsråg	Råg i DC 55
	3	Höstkorn	Råg i DC 55
	4	Rågvete	Råg i DC 55
	5	Höstvete	Råg i DC 55
2	6	Hybridråg	Rågvete i DC 55
	7	Populationsråg	Rågvete i DC 55
	8	Höstkorn	Rågvete i DC 55
	9	Rågvete	Rågvete i DC 55
	10	Höstvete	Rågvete i DC 55
3	11	Rågvete	2 v efter skördetidpunkt 2
	12	Höstvete	2 v efter skördetidpunkt 2

Tabell 2. Använda sorter och utsädesmängder

Gröda	Sort	Utsädesmängd grobara kärnor/m ²
Hybridråg	KWS Serafino	250
Populationsråg	Amilo	400
Höstkorn	KWS Orbit	400
Rågvete	Temuco	400
Höstvete	Hallfreda	400

Tabell 3. Datum för sådd och skörd

Plats	Sådd	Skörd tidpunkt 1	Skörd tidpunkt 2	Skörd tidpunkt 3
Svalöv	18 sep	24 maj	03 jun	17 jun
Torslunda	25 sep	24 maj	03 jun	17 jun
Bjertorp	23 sep	20 maj	03 jun	16 jun

Fem grödor provade

Tre försök genomfördes år 2021, på Torslunda (Öland), i Svalöv (Skåne) och på Bjertorp (Västergötland). Varje art såddes i tre rutor på varje plats. Försöken skördades vid tre tidpunkter

baserade på rågens respektive rågvetets utvecklingsstadium. Försöksplanen ses i tabell 1.

Utsädesmängderna var de som rekommenderas vid tröskning vid normal såtidpunkt för respektive art (tabell 2).

Försöken skördades vid tre tidpunkter, skördetidpunkt 1, 2 och 3 (tabell 3). På så sätt har vi kunnat följa förändringen i kvalitet och avkastning för de olika grödorna. Varje enskild försöksruta skördades vid ett av tillfällena. Skördedatum utgick från de riktlinjer för utvecklingsstadium som angetts i försöksplanen. På Bjertorp skördades tidigare vid tidpunkt 1 än vad som angetts p.g.a. risk för långvarigt regn.

Avkastning vid olika tidpunkter

Avkastningen vid de olika skördetidpunkterna ses i figur 1. Signifikanta skillnader mellan leden på varje försöksplats redovisas i texten nedan.

Skördetidpunkt 1

Båda rågtyperna avkastade mer än övriga arter på Torslunda och Bjertorp och mer än höstvete i Svalöv. Det var ingen skillnad mellan populationsråg och hybridråg på Torslunda och Bjertorp. Rågvete avkastade mer än höstvete på alla tre försöksplatser och mer än höstkorn på Torslunda.

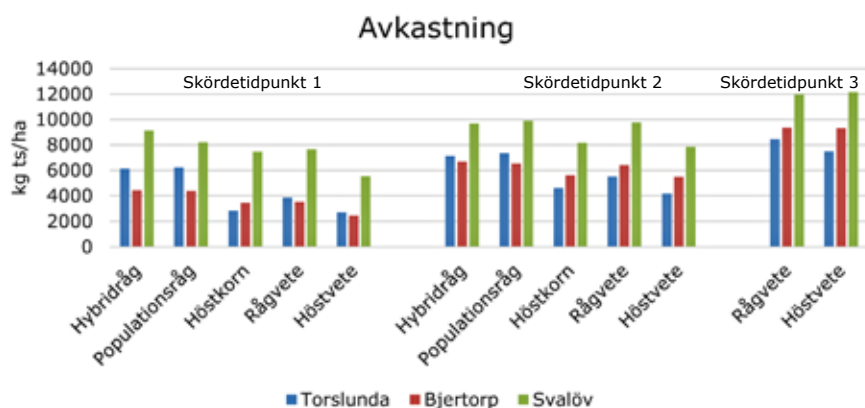
Skördetidpunkt 2

Båda rågtyperna avkastade mer än övriga arter på Torslunda, mer än höstkorn och höstvete på Bjertorp och mer än höstvete i Svalöv. Det var ingen skillnad mellan rågtyperna på någon plats. Rågvete avkastade mer än höstvete på alla tre platser och mer än höstkorn på Torslunda och Bjertorp. Dessutom avkastade rågvete mycket nära signifikant mer än höstkorn även i Svalöv. På Torslunda avkastade rågen vid skördetidpunkt 1 också mer än övriga arter vid tidpunkt 2.

Forts. nästa sida

Skördetidpunkt 3

Rågvete gav större avkastning än höstvetete på Torslunda. Rågvete och höstvetete gav större avkastning i skördetidpunkt 3 än alla led i skördetidpunkt 1 och 2.

Figur 1. Resultat avkastning i kg torrsbstans (ts) per hektar för tre platser.

Tabell 4. Statistiska värden för de tre försöksplatserna

	Torslunda	Bjertorp	Svalöv
CV, %	5,3	4,5	10,6
LSD, kg per ha	512	438	1 641

Statistiska begrepp

Signifikant skillnad – skillnaden mellan två led är så stor att det beror på olikheter mellan leden och inte skillnader i fältet.

CV % – variationskoefficienten visar hur jämnt ett försök är; <6 är ett jämnt försök, >10 är ett ganska ojämnt försök.

LSD – minsta signifikanta skillnad. Anger hur stor skillnaden måste vara mellan två led för att resultaten skall vara signifikant skilda åt.

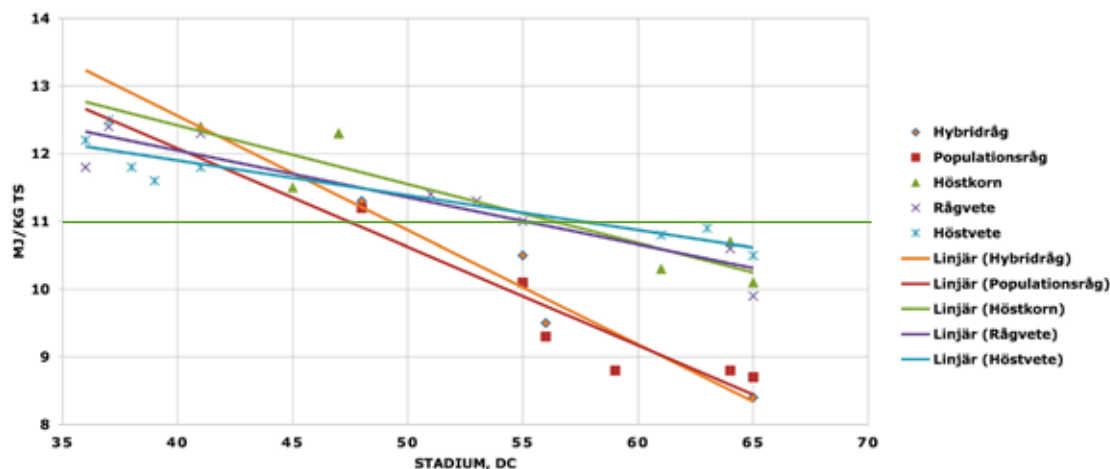
Tabell 5. Medeltal för 3 försök, avkastning som kg ts per centimeter gröda och grödans höjd i centimeter

Led	Skördetidpunkt	Medelavkastning kg ts/cm	Medelhöjd cm
Hybridråg	1	64	100
Populationsråg	1	64	96
Höstkorn	1	65	67
Rågvete	1	83	58
Höstvetete	1	70	50
Hybridråg	2	59	133
Populationsråg	2	62	129
Höstkorn	2	66	94
Rågvete	2	100	72
Höstvetete	2	94	61
Rågvete	3	112	89
Höstvetete	3	125	77

Forts. nästa sida

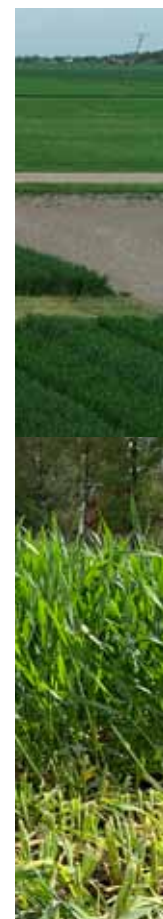
Näringskvalitet

Energi, protein och NDF analyserades för de olika leden. Utvecklingsstadiet för grödorna vid skörd graderades enligt DC-skalan. Fullständig redovisning av kvalitetsciffrorna finns i skriften "Lantmännens Strategiförsök 2021".

Figur 2. Energivärde vid olika utvecklingsstadiet. Varje punkt representerar en skördetidpunkt per art och försök. Linjär = trenden för hur energivärdet sjunker i förhållande till grödans utvecklingsstadium.

Figur 2 visar grödornas energivärde som en funktion av utvecklingsstadiet. Linjen när energivärdet understiger 11 MJ/kg ts har markerats. De båda rågveteerna bryter linjen på eller strax före DC 50 (begränsande axgång) medan höstkorn, rågvete och höstvetete passerar 11 MJ/kg ts vid eller strax efter DC 55 (halva axet synligt).

Sammanfattning

- Vid mycket tidig skörd, 15–25 maj, avkastar råg mer än övriga höst-sädesgrödor.
- Vid skörd kring 1 juni, avkastar råg-vete lika mycket som eller något mindre än råg.
- Det är ingen skillnad i avkastning och kvalitet mellan populationsråg och hybridråg.
- För att nå 11 MJ per kg ts bör råg skördas senast i DC 49 (= axets första agnar/borstspetsar just synliga).
- För att nå 11 MJ per kg ts bör höst-korn, rågvete och höstvete skördas senast i DC 55 (halva axet framme).
- Högre gröda innebär inte med automatik större avkastning.

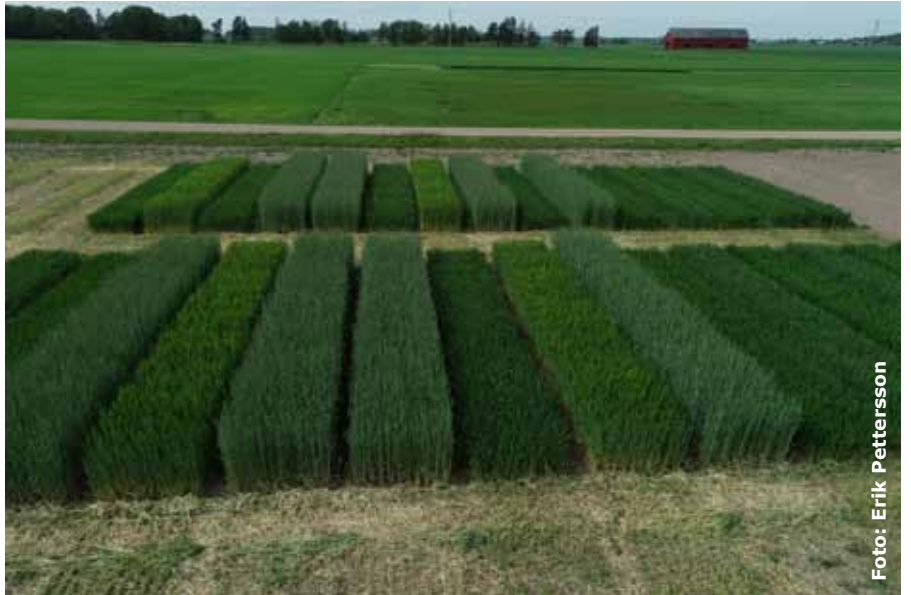

Foto: Erik Pettersson

Helsädesförsöket på Bjertorp 29 maj, innan skördetidpunkt 2.

Per-Anders Andersson, Lantmännens Odlingsrådgivning,
tel: 010-556 20 85,
e-post: per-anders.andersson@lantmannen.com

Lästips:

Persson, C. m.fl. 2021. Lantmännens Strategiförsök 2021. Beställ på <https://www.lantmannenlantbrukmaskin.se/om-oss/vara-tjanster/broschyrtorget/broschyrtorget/>

Fältvandring med nystart av Jönköpings vallförening!

Välkommen till Hylletofta Pilagård, Vrigstad
måndagen den 23 maj kl. 18.30

Program

- Vallfältvandring hos David och Anna Brogård under ledning av vallentusiasterna Per-Anders Andersson och Linda af Gejersstam
- Samling runt grillen
- Samling i Gamla Missionshuset
Linda af Gejersstam
 - Gasa och bromsa när grovfodret blir dyrare
 - Svenska Vallföreningens arbete
- Diskussion och val av interimsstyrelse

i samarbete med Hushållningssällskapet och Lantmännen Distrikt Högländet

Varmt välkomna!

Arbetsgruppen för återstart av Jönköpings Vallförening,
Kjell Sandahl, David Brogård, Per-Anders Andersson

Välkommen till Svenska Vallföreningens

Sommarmöte 2022 i Norrbotten

Fredagen 22 juli kl. 10.00 – Lördagen 23 juli kl. 16.30

Bussturen går först söderut från Luleå till Sveriges nordligaste jordbruksförsöksstation – Öjeby Agropark utanför Piteå – där vi får en visning med fokus på vallförsök och helsäd. Sedan åker vi norrut med besök på gårdar i Överkalix samt i bördiga Tornedalen vid finska gränsen. Turen slutar i Luleå.

Köp Beteskalendern nu!

Svenska Vallföreningen har tagit fram en beteskalender för att bättre kunna styra och utnyttja betet till främst mjölkkor och ungdjur. Med den får du en god överblick över hur dina beten fungerar och producerar över säsongen.

I beteskalendern noterar du var djuren betar, skötselåtgärder som t.ex. gödsling och skörd/putsning men också mjölmängd och foder på stall. Efter betessäsongen kan du använda uppgifterna för att göra en efterkalkyl för betet.

Är du intresserad av att börja använda beteskalendern så hör av dig till Maria Wahlquist för att köpa ett exemplar, som kostar 100 kr (så kommer den i en grön mapp tillsammans med en uppsättning tuschpennor, färdig att använda)!

Läs mera: www.svenskavall.se

Maria Wahlquist, Lagestorp, Vallåkra,
tel: 076-771 42 44, e-post: vallquist@gmail.com

Tre toppkandidater tävlar om att bli Årets Vallmästare 2022

Tre gårdar är med och gör upp om titeln Årets Vallmästare 2022. Vinnaren presenteras via pressmeddelande och webbar/sociala medier den 10 juni. Bland slutkandidaterna finns en tidigare vinnare och en tidigare finalist, nämligen Bröderna Bengtsson i Varberg och Markus Brisbo i Brismene.

Den tredje kandidaten är **Lars-Åke Persson** som tillsammans med sonen **Dennis** driver kvighotell för en mjölkgård samt föder upp stutar till slakt utanför Tibro. Den ekologiska vallen levererar ett grovfoder som ger god tillväxt på såväl kvigor som stutar. De kvigor som säljs tillbaka till mjölkgården har en inkalvningsålder på 24,5 månader. Gården har maskinsamarbete med grannen och lägger in fyra skördar i plansilo varje säsong.

Bröderna Bengtsson i Varberg blev Årets Vallmästare 2013. I företaget finns både smågrisproduktion och en mjölkbesättning som ofta finns med på listan över Sveriges 20 mest avkastande. Gården drivs konventionellt och växtodlingen består av majs, åkerböna, spannmål och vall som tas i fyra skördar och läggs in i torsilo. De har en egen vallfröblandning och strävar efter så jämna näringsvärden som möjligt, för att göra foderbytena smidiga för korna.

Markus Brisbo i Brismene var finalist även förra året, samt utsågs tidigare i år till Årets Mjölkbonde av Växa och Ludvig & Co. Han har både mjölkproduktion och uppfödning av tjurar till slakt. Vallen slås i fyra skördar och lagras i plansilo. Eftersom både tjurar, ungdjur och mjölkkor ska kunna äta av samma foder eftersträvas jämna värden. En extra gödselbrunn har nyligen byggts, för att kunna lagra och lägga ut stallgödseln på ett optimalt sätt.

Den 10 juni avslöjas vem som blir Årets Vallmästare 2022. Vinnaren kommer att presenteras i tidningarna Husdjur och Nötkött runt midsommar och prisutdelningen sker under Borgeby Fältdagar den 29 juni.

Årets Vallmästare arrangeras av Husdjur och Nötkött tillsammans med Svenska Vallföreningen, Gård & Djurhälsan, SLU och Växa Sverige. Tävligen fyller i år 20 år, vilket uppmärksammas i en separat bilaga i Husdjur och Nötkött, vilken även kommer att delas ut gratis på Borgeby Fältdagar.

Linda Grimstedt, Tidningen Husdjur, tel: 010-471 09 42, e-post: linda.grimstedt@vxa.se

VALLKONFERENS 2023

Boka redan nu **7-8 februari** i Uppsala.

För mer information, se så småningom
slu.se.vallkonferens2023

Träffpunkt Svenska Vallföreningen
på Borgeby Fältdagar!
29-30 juni

Hjärtligt Välkomna!
Svenska Vallföreningen

SVENSKA VALLBREV kommer ut med sju nummer 2022.

Manusstopp	Utgivning
Nr 4 6 maj	3 juni
Nr 5 19 aug	16 sep
Nr 6 23 sep	21 okt
Nr 7 11 nov	9 dec

Redaktionskommitté: **Nilla Nilsson-Linde**, ansvarig utgivare,
tel: 070-662 74 05, e-post: nilla.nilsson-linde@slu.se
Gun Bernes, tel: 070-296 51 89, e-post: gun.bernes@slu.se

Redaktion och layout: **Irene Persson**,
tel: 070-616 66 27, e-post: irenee.persson@gmail.com

Vill du bli medlem i Svenska Vallföreningen? Betala 500 kr till
pg. 72 27 23-4 eller bg. 108-9705 och ange namn och adress.

ISSN 1653-8064

Snart betessäsong!

Förbered dig med smakliga slickbaljor

- Deltamin Slick Nöt
- Deltamin Slick Sin
- Deltamin Slick Vitlök

NYHET!

[svenskafoder.se](https://www.svenskafoder.se)

Maximera näringsinnehåll och kvalitet i din förstaskörd!

Ett ensileringsmedel minimerar ts-förlusterna och bevarar en större mängd näring i form av lättlösliga kolhydrater och högkvalitativt protein. På köpet säkrar du din hygieniska kvalitet.

Kontakta din säljare om du vill veta mer!

Lantmännen